

Odder
Kommune

LANDSKABSATLAS

INDHOLD

Landskabsatlas for Odder Kommune.....	3
Terræn og geologi.....	6
Kysterne, havet og fjorden.....	8
Det menneskeskabte landskab.....	10
Landskabskarakterområderne.....	15
Hovedgårds- og dallandskabet.....	18
Det åbne landbrugslandskab.....	20
Gylling Næs.....	22
Sondrup Bakker.....	24
Det bakkede skov- og landbrugslandskab.....	26
Alrø.....	28
Tunø.....	30
Strategi for forvaltning af landskabet.....	32

NIRAS

Landskabsatlas for Odder Kommune er udarbejdet i 2021 af NIRAS A/S i samarbejde med Odder Kommune i forbindelse med Kommuneplan 2021-2033.

Fotos og illustrationer er udarbejdet af NIRAS A/S, med undtagelse af foto side 31, der er taget af Odder Kommune

Dronefotos er optaget af Thomas Lund, OdderDrone.

Forsidefoto: Norsminde Fjord. Foto s. 2-3: Gylling Næs

Version 1. Den 30. juni 2021

Landskabsatlas for Odder Kommune

Dette landskabsatlas giver et grundlæggende indblik i, hvad der kendetegner landskaberne i Odder Kommune, hvilke særlige værdier landskabet rummer, og hvad der skal være særlig opmærksomhed på i forvaltningen af landskabet. Formålet er at give en let tilgængelig introduktion til de særlige kvaliteter, landskabet i Odder Kommune rummer.

LANDSKABET HAR BETYDNING OG VÆRDI FOR ALLE

Landskabet er noget, der berører os, hvad enten man bor i det åbne land, dagligt pendler gennem landskabet, eller benytter landskabet som rekreation i fritiden. Landskabet er således noget, der vedkommer os alle, og som de fleste har en mening om.

Derfor er landskabet også en national interesse. Det er således lovpligtigt, at planlægningen af det åbne land er med til at sikre, at vores værdifulde landskaber bevares, og at de åbne kyster og geologiske værdier fortsat udgør en særlig landskabsværdi.

Odder Kommune har derfor pligt til at udpege de særligt værdifulde landskaber, så de fremover beskyttes mod byggeri og tekniske anlæg, som kan svække kvaliteten af landskabet.

Som baggrund for udpegningen af de særligt værdifulde landskaber, som kræver et beskyttelseshensyn, er der udarbejdet en omfattende analyse af landskabet i Odder Kommune. Analysen blev gennemført i vinteren 2020/21 i forbindelse med Kommuneplan 2021-2033, og er fladedækkende, hvilket vil sige, at den dækker hele kommunens landskab.

Landskabsanalysen er udarbejdet på baggrund af Landskabskaraktermetoden. Det er et metodisk værktøj, der har til formål at give kommunerne en fælles ramme for at kortlægge og analysere landskaberne.

Landskabsanalysen skaber et solidt grundlag for at udpege de særligt værdifulde landskaber, som er vigtige at beskytte og tage særligt vare på, når vi planlægger, ændrer eller tilfører ny bebyggelse eller nye anlæg i det åbne land.

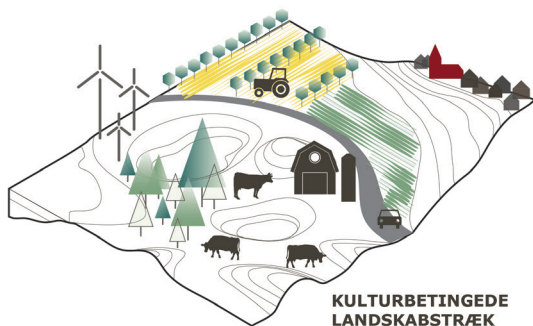
HVAD ER ET LANDSKABSATLAS?

Landskabsatlasset er en kortfattet omsætning af landskabsanalysen, som på en enkel og let tilgængelig måde formidler essensen af analysen.

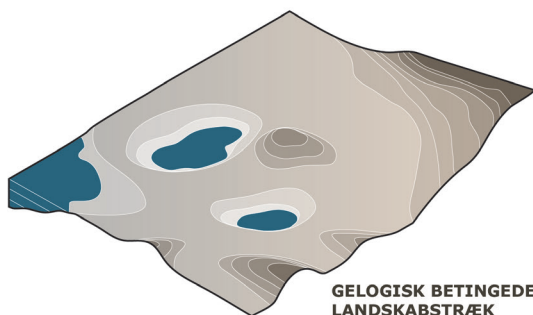
Med dette landskabsatlas er det formålet at give læseren et indblik i og forståelse af, hvilke særlige landskabskvaliteter, der bør bevares, og hvilke landskaber, der rummer særlige oplevelsesværdier.

Ud over at formidle en viden om landskabet sætter landskabsatlasset ord på, hvad vi skal være særligt opmærksomme på, når vi foretager ændringer eller tilfører nye elementer eller strukturer i landskabet. En opmærksomhed, der også gælder landskaber, der ikke nødvendigvis skal have et beskyttelseshensyn, men som stadig har en stor værdi for den samlede landskabsoplevelse.

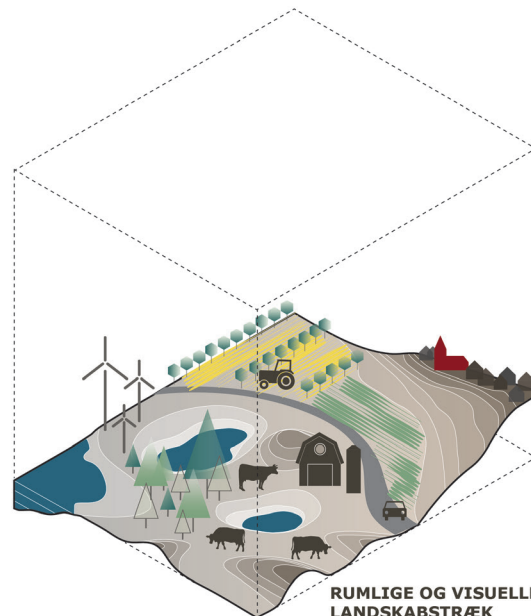
God læselyst!

**KULTURBETINGEDE
LANDSKABSTRÆK**

**GEOLOGISK BETINGEDE
LANDSKABSTRÆK**

**RUMLIGE OG VISUELLE
LANDSKABSTRÆK**

NIRÅS

HVAD ER LANDSKAB?

Landskabet kan betegnes som den sammenhæng, der dannes af samspillet mellem landskabets naturgrundlag, altså de geologiske strukturer, samt en række kulturhistoriske spor eller strukturer, der er dannet af mennesker gennem generationers brug og udnyttelse af landskabet. Tilsammen danner disse to lag det samlede billede, som vi oplever, når vi bevæger os i landskabet. Dette er illustreret i figuren ovenfor.

De *geologisk betingede landskabstræk* danner landskabets underlag, og er defineret af landskabets geologiske dannelse. Dette afspejles i landskabets terræn, jordart og de hydrologiske forhold (søer, åer, vådområder, o.lign.), der på forskellig vis giver landskabet karakter.

De *kulturbetingede karaktræk* er en afspejling af, hvordan vi mennesker har udnyttet landskabets ressourcer gennem tiderne frem til i dag. Gravhøje, marker, enge, skove, hegn, diger, veje, landsbyer, jernbaner, vindmøller, solenergianlæg m.v. er alle sammen elementer i landskabet, der er med til at skabe en fortælling om

vores kulturhistorie, og som alle bidrager til at give landskabet karakter.

De *rumlige og visuelle forhold* er betegnelsen for det samlede billede, der dannes af landskabets geologi og kulturhistorie, og som har betydning for, hvordan vi ser og oplever landskabet. Et storbakket landskab kan betyde, at landskabet opleves med vidtrækkende udsigter fra et højtliggende terræn, mens landskabets indhold af menneskeskabte elementer, såsom skove, læhegn, landbrug og højspændingsmaster, har betydning for, om landskabet opleves enkelt eller komplekst, åbent eller lukket.

Denne forståelse af landskabet danner baggrund for, hvordan landskabet i Odder Kommune er inddelt i syv forskellige landskabskarakterområder. Disse områder er hver især analyseret og vurderet i forhold til, hvad vi skal passe særligt på og hvilke spilleregler, der gør sig gældende inden for de forskellige områder.

De syv landskabskarakterområder er illustreret og beskrevet på side 16-31.

Landskabskarakteren er et udtryk for det særlige samspil mellem landskabets naturgrundlag (geologisk betingede karaktertræk), menneskeskabte lag (kulturbetingede karaktertræk), samt rumlige og visuelle forhold, der kendetegner landskabet i ét område og adskiller det fra de omkringliggende landskaber.

HVORFOR INDELE LANDSKABET?

Landskabet i Odder Kommune er præget af store variationer, der gør oplevelsen af landskabet meget kontrastfyldt. Nogle dele af landskabet er præget af et storbakket terræn med store skove og marker, der danner flere mindre landskabsrum i landskabet. Andre steder i kommunen er landskabet helt fladt og åbent, og med vide udsigter over de åbne kystvidder. Nogle steder er oplevelsen af landskabet præget af fysiske anlæg som vindmøller og bymæssig udvikling, mens andre dele af kommunen kan opleves helt uforstyrret.

Landskabets store forskelle har således også betydning for, hvordan de forskellige dele af landskabet bør planlægges og forvaltes fremadrettet. Forvaltningen af landskabet kan altså ikke ske over én kam, men bør i høj grad forholde sig til den enkelte landskabskarakter.

LANDSKABET ER I KONSTANT FORANDRING

Landskabets udtryk forandrer sig i takt med døgnets rytme og årets forskellige årstider. Samtidig har både vores brug og udnyttelse af landskabet samt klimaforandringerne sat sine spor i landskabet, og er løbende med til at ændre landskabets udtryk og betingelser.

Landskabets foranderlighed kan således anskues ud fra to vinkler; dels ud fra de *periodiske* forandringer, der følger årets og døgnets gang, og dels den *kontinuerlige* forandring, der sker i takt med, at vi mennesker og klimaforandringerne påvirker landskabet.

Både de naturskabte og menneskeskabte forandringer bør erkendes som en del af den ramme, som udviklingen af kommunen udspiller sig inden for. Det er vigtigt, at både de naturskabte og de menneskeskabte forandringer bliver håndteret velovervejet, og planlagt og med respekt for landskabets kvaliteter og potentialer.

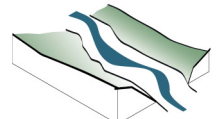
Den viden om landskabet, der gennem landskabsanalysen er opnået for hvert af de syv landskabskarakterområder, er i det lys væsentlig. Den er afsæet for, at landskabets foranderlighed og fortsatte udvikling kan foregå, uden at der gås på kompromis med væsentlige landskabshensyn.

Med landskabsanalysen er Odder Kommune nu godt rustet til at forvalte ændringer og tiltag i landskabet, uden at gå på kompromis med landskabets særlige kvaliteter og kendetegn.

*Vores løbende brug og udnyttelse af landskabet er med til at skabe en kontinuerlig forandring af landskabsbilledet.
Foto: Gylling Næs*

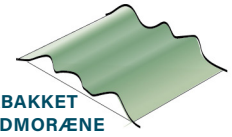
"Terrænet er en afspejling af de processer, der er skabt af isens bevægelser hen over underlaget, og af smeltevandets strømninger, der har eroderet sig ned i underlaget som brede smeltevandsdale."

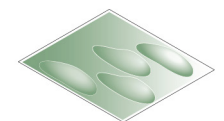
SMELTEVANDSDAL

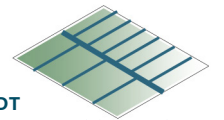
STORBAKKET MORÆNELANDSKAB

SMÅBAKKET RANDMORÆNE

JÆVN BUNDMORÆNE MED DRUMLINBAKKER

FLADT INDDÆMNINGSLANDSKAB

Terræn og geologi

Landskabets geologiske strukturer udgør det naturskabte fundament i landskabet, og de er en væsentlig forudsætning for menneskernes udnyttelse af landskabet gennem tiderne. Geologien er afspejlet ved landskabets terræn, jordart og hydrologiske forhold, der på forskellig vis er med til at give landskabet karakter.

TERRÆNFORMER

Det terræn, som kendetegner landskabet i dag, er dannet under den seneste istid (Weichsel), men er skabt af flere forskellige processer i løbet af istiden.

I den østlige del af kommunen er det jævne terræn dannet ved den ung-baltiske isstrøm, der skred ind fra øst og dannede buformede israndsdannelser. På kortet er vist med stiplede linje, hvortil isen omtrentlig har stået, og bevægelsesretningen indikerer, hvordan isen er skredet hen over underlaget fra sydøst.

Isskredet har skrabet underlaget i den østlige del af kommunen samt øerne, Alrø og Tunø, til det jævne eller bundmorænelandskab, der kendetegner terrænet i dag, hvor enkelte bakker (drumlinbakker) indikerer isens bevægelsesretning.

Ved isranden er underlaget blevet skubbet sammen til aflange formationer, kaldet randmoræner. Det er kendetegnet ved et småbakket terræn med tætte rækker af parallelle bakker og kan særligt opleves ved Sondrup Bakker i sydvest og Bjergene i nord.

Langs isranden er landskabet kendetegnet ved, at smeltevandet fra isen har dannet den brede smeltevandsdal, der kendetegner den

centrale del af landskabet, og som strækker sig tværs gennem Odder Kommune.

I den vestlige del af kommunen er landskabet kendetegnet ved et mere højtliggende og storbakket terræn, der ligeledes har været dækket af is i den seneste istid. Her er smeltevand fra isen eroderet ned i terrænet, hvor det har dannet flere erosionsdale.

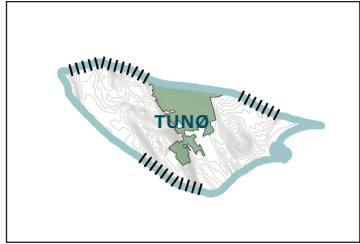
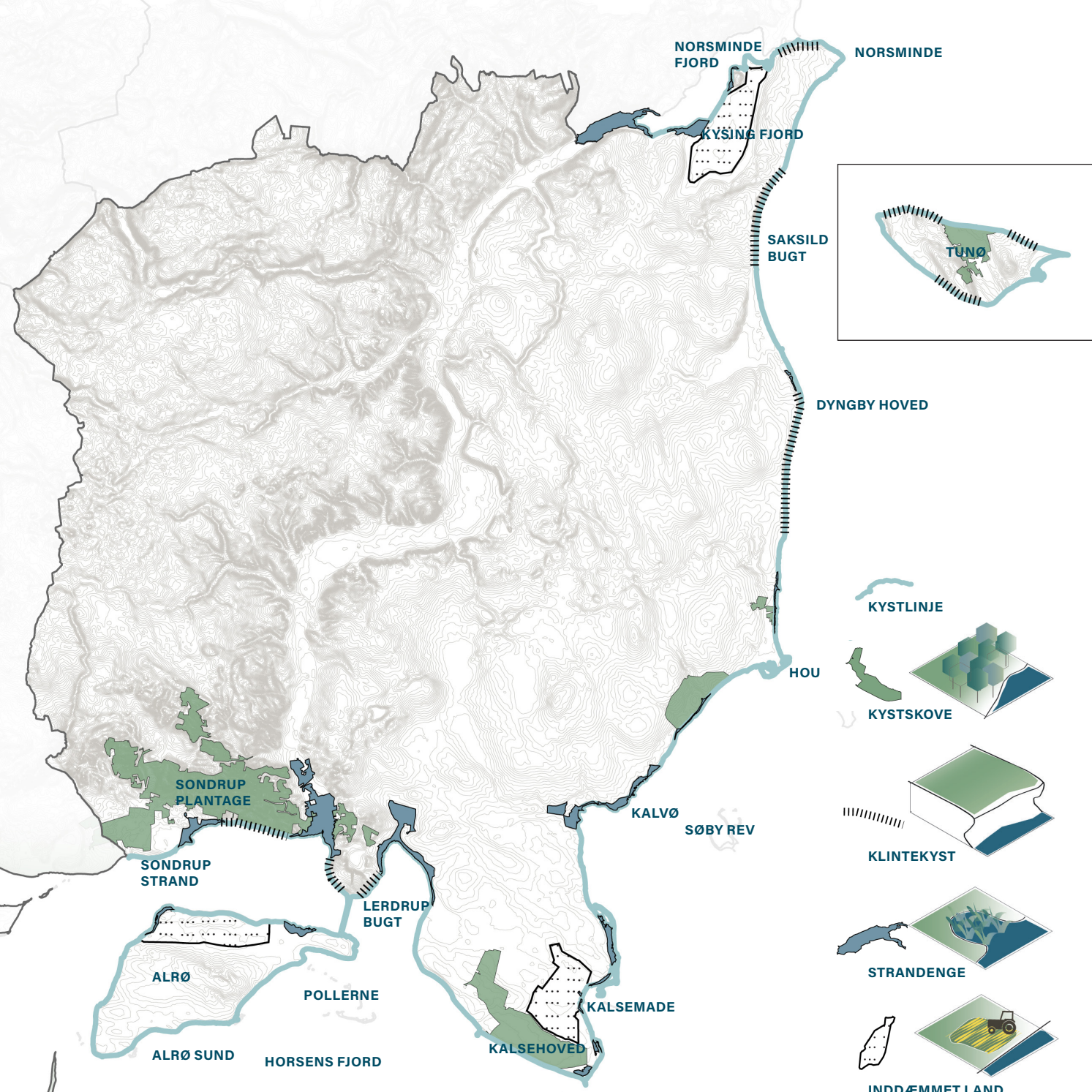
JORDBUNDENS BETYDNING

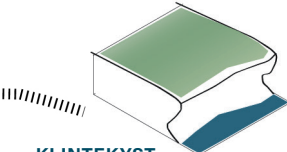

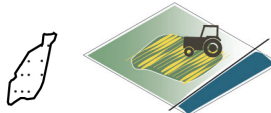
Jordarten danner grundlag for, hvordan landskabet gennem tiderne er blevet udnyttet til landbrugsdrift, skovbrug og natur, og giver os en forståelse for menneskernes udnyttelse af landskabet.

I størstedelen af kommunen er jordarten domineret af moræneler, som udgør et godt grundlag for landbrugsmæssig dyrkning af landskabet. Omkring den brede smeltevandsdal er jordarten domineret af smeltevandssand og -grus, ligesom store dele er præget af ferskvandstørv. Dette er afspejlet ved en udnyttelse af landskabet til blandt andet afgræssede områder og tørveindvindig, hvilket bl.a. kan ses ved Randlev Mose.

*Flere steder i landskabet kan der opleves markante randmoræner, hvor isen har skubbet underlaget sammen og dannet de karakteristiske, parallelle bakkestrøg, der kendetegner randmorænerne.
Foto: "Bjergene" nord for Odder*

-
KYSTLINJE
-
KYSTSKOVE
-
KLINTEKYST
-
STRANDENGE
-
INDDÆMMET LAND

Kysterne, havet og fjorden

Landskabet i Odder Kommune er i høj grad præget af den lange kystlinje, der på forskellig vis tilfører landskabet en særlig visuel kvalitet. Langs den østvendte kyst og langs Tunøs kyster er kyststrækningen forholdsvis jævn og præget af Kattegats vind- og vandforhold. De sydvendte kyster og kysterne ved Norsminde Fjord er præget af at ligge i mere beskyttede farvande, hvilket afspejles i de bugtede kystlinjer.

ØSTKYSTEN

Den østvendte kyst varierer meget fra nord til syd. Kyststrækningen mellem Norsminde og Hou er kendetegnet ved en udjævnet, let bugtet, vind- og vandpåvirket kystlinje, der flere steder er præget af stejle kystskrænter. Ved Saksild Bugt flader kysten ud, og her er kysten mere præget af en flad sandstrand.

Syd for Hou er kystlinjen i højere grad bugtet og med et naturligt præg af brede strandenge samt små vige og mader. Kalsemade, i den sydlige del af området, er et større engområde, også kaldet en made, der er inddæmmet og opdyrket landbrugsmæssigt.

DE FJORDVENDTE KYSTER

Den sydlige del af Odder Kommune er afgrænset mod Horsens Fjord, som er en oversvømmet dal, der generelt er kendetegnet ved en lav vandstand. Dette fornemmes tydeligt ved, at flere små bakker stikker op af vandet som små sandøer. Fjorden er et beskyttet farvand med en generel lav bølgepåvirkning. Derfor er kysten også meget bugtet med en smal sandstrand præget af kystvegetation i form af kystskove og strandenge.

Norsminde Fjord ligger beskyttet fra Kattegat og udgør den nordligste del af den brede smeltevandsdal, der strækker sig gennem Odder Kommune. Fjorden er den eneste del af dalen, der er helt dækket af vand. Oprindeligt har fjorden været dobbelt så stor, og har ligeledes omfattet det inddæmmede Kysing Fjord mod syd.

ØERNE

Alrø ligger i den østlige del af Horsens Fjord, midt imellem Odder og Hedensted Kommunes fjordvendte kyster. Øen ligger således i et beskyttet farvand med lav vanddybde, hvilket har betydning for oplevelsen af hele kystlandskabet omkring øen. Her er kysten præget af en bugtet kystlinje, og i farvandet omkring stikker flere små sandbanker, Pollerne, op ad vandet og tilfører kystlandskabet en særlig oplevelse. Kysten er generel flad og med enkelte strandensarealer.

Tunø ligger mere åbent placeret i Kattegat, hvilket kan aflæses i øens kystlinje. Her er særligt den sydvestvendte kyst karakteriseret ved en høj kystskrænt. Midt på øen er terrænet mere lavtliggende, og her flader kysten ud med kystskove helt ud til vandet.

Langs Horsens Fjord er kysten præget af at ligge i et beskyttet farvand og er derfor kendetegnet ved en bugtet kystlinje og meget kystvegetation.

Foto: Uldrup Bakker og Jensnæs set fra Alrø

Det menneskeskabte landskab

I de fleste landskaber findes en række særlige kendetegn, som alle er med til at berette om den historie, der har skabt dem. Landskabets fordeling af marker, veje, jernbaner, landsbyer, gårde, hegn, diger, skove og tekniske anlæg er med til at formidle landskabets kulturhistorie og give landskabet karakter.

LANDSKABETS MENNESKESKABTE LAG

Det kulturhistoriske lag i landskabet er summen af mange århundreders udvikling af landskabet, men langt fra alle lag er synlige i landskabet i dag. Det øverste og nyeste lag i landskabet er særligt præget af byudvikling, og hvad dette har medført af veje, jernbaner og tekniske anlæg, som er bygget oven på tidligere tiders lag af landsbyer, skove, gårde og hovedgårde.

Enkelte store, historiske begivenheder har haft særlig betydning for, at landskabets strukturer ser ud som i dag. Reformationen i 1500-tallet, Svenskekrigene i 1657-60, landboreformerne i slutningen af 1700-tallet, Fredskovsforordningen i starten af 1800-tallet samt jernbanelovene i starten af 1900-tallet er alle begivenheder, som har haft betydning for mange af de strukturer, som kendetegner landskabet i Odder Kommune i dag.

Disse historiske lag kommer til udtryk på forskellig vis i landskabet, blandt andet ved jorddiger og hegn, der viser ejerlavsstrukturerne, kirker, som markerer sig i landskabet samt nærbanerne, der har haft betydning for landsbyernes udvikling til stationsbyer.

Således har menneskets skiftende brug af landskabet sat sine tydelige spor i form af de strukturer og elementer, der kendetegner landskabet i dag.

LANDSBYERNE OG LANDSBYKIRKERNE

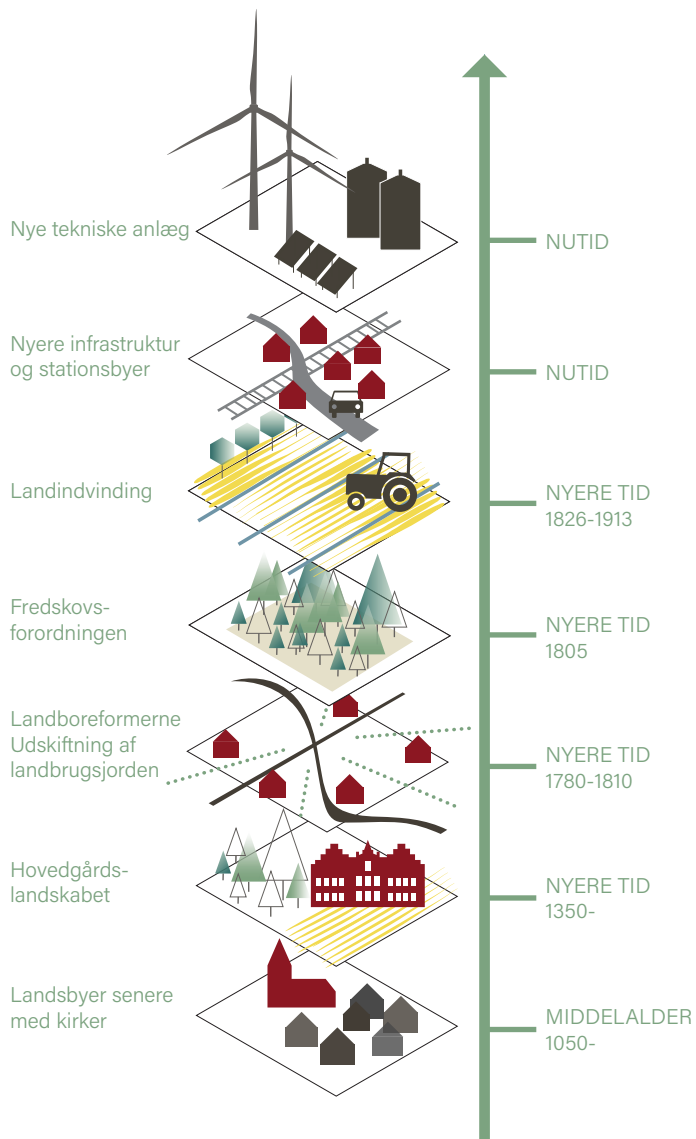
Kommunens landsbyer varierer i størrelse og tæthed alt efter, hvor i kommunen de er placeret. I den nordlige og nordvestlige del af kommunen er landsbyerne ofte større, og der er større afstand imellem dem. Dette afspejler kommunens geografiske beliggenhed i forhold til de større, omkringliggende byer, Aarhus, Skanderborg og Horsens, som har haft betydning for bosætningen. Disse byer er ligeledes også forbundet til nabokommunerne med større veje og jernbaner, der har haft betydning for byudviklingen med blandt andet flere mellemstore stationsbyer.

I den sydlige og østlige del af kommunen er landsbyerne placeret tæt i landskabet på landskabets højdepunkter. Mange af landsbyerne har i omfang og struktur bevaret deres oprindelige karakter, og har således ikke oplevet samme vækst som i den øvrige

De store hovedgårde, som ligger tæt placeret i landskabet syd for Odder, har haft stor betydning for landskabets strukturer og for den særlige visuelle oplevelse af landskabet.

Foto: Aakær Gods og dallandskabet omkring Åkær Å

del af kommunen. Derfor er også mange af de oprindelige gårde bevaret i landsbystrukturen.

Særligt i den sydøstlige del af kommunen er det karakteristisk, at mange af landsbyerne har en landsbykirke, og kirkerne ligger således placeret tæt i landskabet, hvor de optræder som særlige, visuelle orienteringspunkter, der er med til at give landskabet karakter.

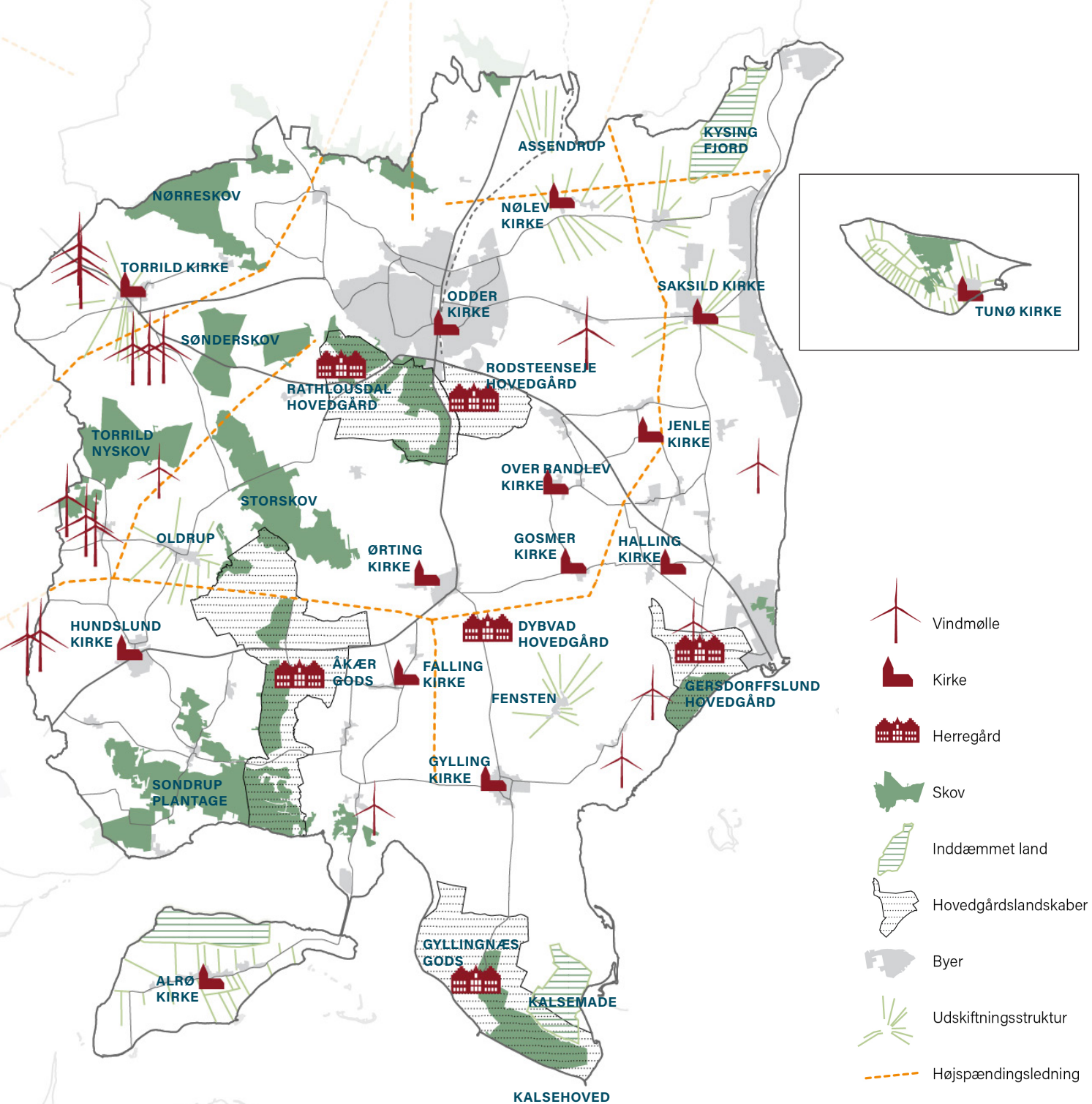
HOVEDGÅRDENE

Odder Kommune rummer seks hovedgårde, der op gennem historien har været med til at sætte præg på landskabet med bl.a. en enkel struktur og stor skala. Omkring de store hovedgårde er der opstået særlige kulturmiljøer.

Hovedgårdene ligger forholdsvis tæt placeret i landskabet i den sydøstlige del af Odder Kommune. Bortset fra Gyllingnæs Gods, der ligger på sydspidsen af Gylling Næs, har alle kommunens hovedgårde en sammenfaldende historie.

Aakær Gods har sin oprindelse tilbage til ca. 1350, hvor det nævnes første gang. I 1398 blev Aakær solgt til en biskop fra Aarhus og var frem til Reformationen i 1536 centrum for Aarhusbispernes store gods i Hads Herred syd for Aarhus. Herefter overtog Kronen de mange store godser i Hads Herred og samlede dem under det udstrakte Aakær Len. Hovedgårdene Aakær, Dybvad, Rathlousdal, Rodsteenseje og Gersdorffslund hørte således alle til Kronen under Aakær Len indtil 1661, hvor Frederik III byttede gårdene væk til rigshofmester, Joachim Gersdorff til gengæld for hans ejendomme i Skåne. De skånske ejendomme skulle kongen bruge til at indfri pantet på Bornholm, som var kommet i svenske hænder.

Hovedgårdene har således haft en stor historisk betydning for området og spiller en stor rolle i landskabets kulturbetingede udvikling.

- Vindmølle
- Kirke
- Herregård
- Skov
- Inddæmmet land
- Hovedgårdslandskaber
- Byer
- Udskiftningsstruktur
- Højspændingsledning

De store, gamle fredskove, der særligt karakteriserer den nordvestlige del af kommunens landskab, har stor betydning for den rumlige og visuelle oplevelse af landskabet og afspejler en tidsdybde og kulturbetinget formidling af landskabet.

Foto: Torrild Nørreskov

Flere steder er landskabet kendetegnet ved at være afvandet og opdyrket lavbundslandskab, der er en kulturbetinget afspejling af menneskenes udnyttelse af landskabets ressourcer.

Foto: Afvandet lavbundsområde omkring Lerdup Bugt.

UDSKIFTNINGEN AF LANDSBYERNE

Udskiftningen af landsbyerne fandt typisk sted i slutningen af 1700-tallet og har haft stor betydning for mange af de strukturer, der kendetegner landskabet i dag.

Med Landboreformerne skete en omfordeling af jorden blandt bønderne, dels som en stjerneudskiftning, hvor gårdene blev liggende i landsbyerne, og dels som en blokudskiftning, hvor gårdene blev udflyttet fra landsbyerne til omkringliggende landbrugsjord.

Flere steder i landskabet er disse udskiftningsstrukturer fortsat tydeligt afspejlet i landskabet i form af strukturen af veje, læhegn og diger. Assedrup, Nølev, Saksild, Torrild og Fensten er nogle af de landsbyer, hvor stjernestrukturen fremstår særlig tydelig i landskabet, mens både Tunø og Alrø begge har særlig velbevarede strukturer, der både afspejler stjerne- og blokudskiftningen.

FREDSKOVENE

Som et led i de store landboreformer blev fredskovsforordningen indført i 1805 og omfattede alle landets skove. På grund af overdreven udnyttelse af landskabet var der omkring 1800 kun 4 % skov tilbage, og der blev derfor indført påbud om at beskytte de tilbageværende skove mod fældning, blandt andet ved indhegning med gærder.

Særligt i den nordvestlige del af kommunen indeholder landskabet flere store fredskove, som udgør en væsentlig del af landskabets karakter, og mange af skovene er stadig afgrænsede af de gærder, der oprindeligt blev etableret for at beskytte skovene.

LANDINDVINDINGER

Gennem tiderne er der gradvist sket indvinding af landområder, enten i form af inddæmning og tørlægning af havområder ved afvanding af lavbundsområder eller ved tilplantning af heder.

Den største landindvinding i Odder Kommune er sket ved inddæmning og afvanding af Kysing Fjord, der oprindeligt har været vanddækket. Sondrup Bakker er oprindelig hedelandskab, der er blevet udnyttet ved tilplantning med plantage, ligesom Kalsemade ved Gylling Næs og den nordlige del af Alrø er lavbundsområder, der er afvandet med grøfter og pumper.

JERNBANER, VEJE OG HØJSPÆNDINGSANLÆG

Anlæg som større veje, jernbaner og højspændingsanlæg har betydning for kvaliteten af landskabsoplevelsen, ligesom de tilfører et nyt lag til landskabets strukturer. Særligt i den nordlige del af kommunen, hvor den største byudvikling har fundet sted, er landskabet præget af store veje, jernbane og storskala højspændingsanlæg, der tilfører nye, dominerende retninger i landskabet.

ENERGIANLÆG

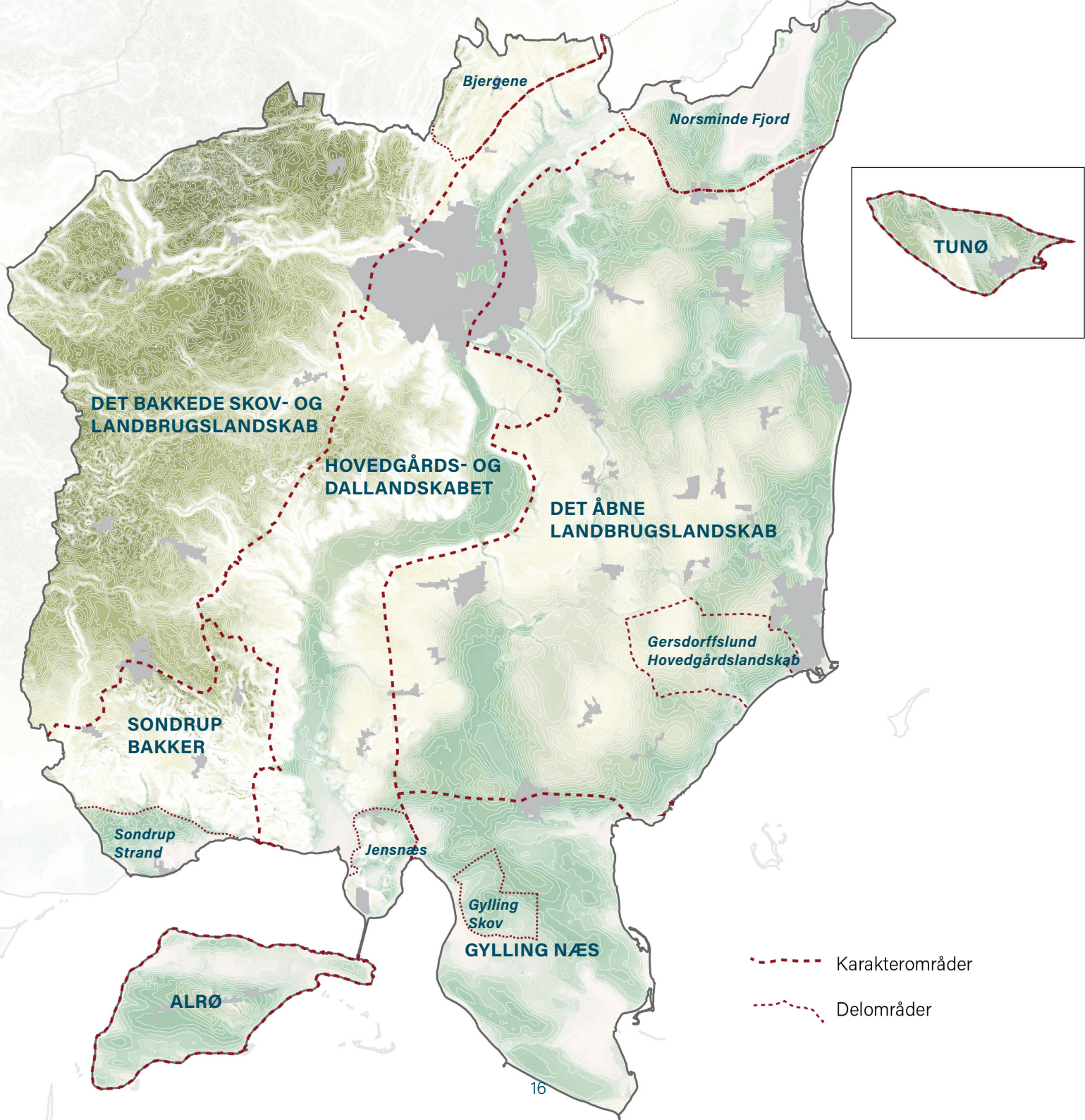
I nyere tid er det særligt de store energianlæg, der har haft og fortsat har betydning for, hvordan vores landskab opleves og udfordres af nye, dominerende strukturer og enkeltanlæg. En særlig udfordring er, at anlæggene hele tiden bliver større og dermed også mere synlige i landskabet.

I Odder Kommune er det især de nyere vindmøller i den vestlige del, der har betydning for oplevelsen af landskabet, mens vindmøllerne i øst er enkeltstående og i mindre skala.

Landskabskarakterområderne

"Landskabet i Odder Kommune er præget af store variationer, der gør oplevelsen af landskabet meget kontrastfyldt. Landskaberne mod vest er præget af et storbakket terræn med store skove og åbne marker, der danner flere mindre landskabsrum i landskabet. Mod øst er landskabet lavtliggende og åbent, og med vide udsigter over de åbne kystvidder. Oplevelsen af landskabet bliver præget af de fysiske anlæg, som landskabet rummer, såsom vindmøller og bymæssig udvikling. Dele af kommunen kan dog opleves uforstyrret, uden store tekniske anlæg."

Landskabets forskellige karaktertræk

Odder Kommune er inddelt i syv karakterområder på baggrund af de bærende karakterer, der kendetegner de enkelte områder. På de følgende sider beskrives de enkelte landskabsområder i forhold til landskabets særlige kendetegn og landskabsværdier samt anbefalinger til, hvordan landskabets særlige værdier kan beskyttes og forbedres.

Landskabet i Odder Kommune er kortlagt og analyseret på baggrund af Landskabskaraktermetoden (LKM) for hermed at give et fælles sprog og en ensartet måde at beskrive landskabet på. Formålet med denne analyse er at skabe et fælles grundlag for at kunne planlægge, beskytte og udvikle landskabet i fremtiden.

SYV FORSKELLIGE LANDSKABSKARAKTEROMRÅDER

Som baggrund for at kunne forstå og beskrive landskabet er kommunens landskab inddelt i syv forskellige karakterområder. Karakterområderne er en betegnelse for, at der inden for hvert af de syv områder er nogle gennemgående elementer og strukturer, der tilsammen er med til at definere det enkelte områdes landskabskarakter. Afgrænsningen af disse karakterområder fremgår af kortet på modstående side.

Ved at inddele landskabet i karakterområder bliver det lettere at stille skarpt på, hvad der bestemmer landskabets karakter og dets særlige værdier, ligesom det bliver lettere at definere, hvad der gør landskabet sårbart over for ændringer. Det bliver ligeledes lettere at formulere specifikke retningslinjer med henblik på at beskytte og styrke landskabet inden for det enkelte karakterområde.

Med en større forståelse for landskabet styrkes grundlaget for, hvorledes ændringer og tiltag i det åbne land forvaltes på en måde,

som er i overensstemmelse med landskabets karakter. Det gælder eksempelvis for byudvikling i grænsen mod det åbne land, ved indplacering af tekniske anlæg såsom solceller og vindmøller eller ved udpegning af skovrejsningsområder. Herved kan der i højere grad stilles skarpt på, hvordan disse tiltag kan indpasses i landskabet på en måde, der er med til at bevare eller styrke landskabets karakteren.

KONTRASTERENDE DELOMRÅDER

Inden for nogle af områderne er der endvidere afgrænset delområder. Delområder er betegnelsen for en mindre del af landskabsområdet, der adskiller sig væsentligt fra den øvrige landskabskarakter, men som er for lille til at indgå som et særskilt karakterområde. Disse områder vurderes at stå i *kontrast* til det overordnede landskabsområde. Det kan blandt andet være områder, der adskiller sig ved dets geologiske strukturer eller ved den kulturbetingede anvendelse af landskabet.

LANDSKABSBEKRIVELSER

På de følgende sider er hvert landskabsområde beskrevet med henblik på at give en overordnet forståelse for områdernes bærende karaktertræk og særlige kendetegn, hvilke særlige værdier, der knytter sig til landskabet samt hvad der skal være særlig opmærksomhed på, når der laves ændringer eller tiltag i landskabet.

Hovedgårds- og dallandskabet

Området omfatter den brede smeltevandsdal, der i et bugtet forløb strækker sig tværs gennem Odder Kommune fra Norsminde i nord til Horsens Fjord i syd. Smeltevandsdalen opdeler således kommunens landskab i to dele, som adskiller sig både geologisk, kulturhistorisk og rumligt/visuelt. Området indeholder to delområder, Norsminde Fjord og Jensnæs, hvor karakteren er anderledes.

LANDSKABETS KENDETEGN

Smeltevandsdalen udgør områdets bærende geologiske struktur, men inden for dalen tegner sig et komplekst og karakterfuldt landskab, hvor hovedgårdslandskaber med gamle skove og store, dyrkede marker, brede ådale og store moseområder er blandt de bærende karaktertræk.

Dalen er mod vest afgrænset af en bred dalside med et jævnt, skrånende og småbakked terræn, mens dalsiden mod øst er mere stejl og smal. Dalbunden er flad og naturpræget, hvorigennem åen forløber på forskellig vis.

Landskabets skala og rumligheder er både karakteriseret ved store hovedgårdslandskaber, små husmandskolonier og med en variation af store, åbne landskabsrum med vide udsigtsmuligheder og små, lukkede rum.

LANDSKABETS VÆRDIER

Landskabets værdier knytter sig særligt til udsigterne på tværs af dalen, hvor dalens naturprægede karakter, de småbakkede dalsider og skovenes rumlige afgrænsning af dalen tilføjer en særlig rumlig

og visuel oplevelsesværdi. Dette forstærkes flere steder ved, at dalen opleves med en helt lukket karakter og uden visuelle forstyrrelser.

Landskabsområdet rummer enkelte højtliggende områder, hvorfra der er storslåede udsigter over både smeltevandsdalen og kyststrækningen mod øst.

Hovedgårdslandskaberne tilføjer en særlig værdi til landskabet i form af landskabernes sammenhængende karakter og særlige kulturhistorie

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Landskabsområdet rummer flere særligt værdifulde landskaber, der både knytter sig til landskabernes stedbundne potentialer og til de særlige udsigter. Dette omfatter både de visuelle relationer på tværs og på langs af dalen, de særlige udsigtspunkter samt de kystorienterede landskaber med visuelle relationer på tværs af vandfladerne.

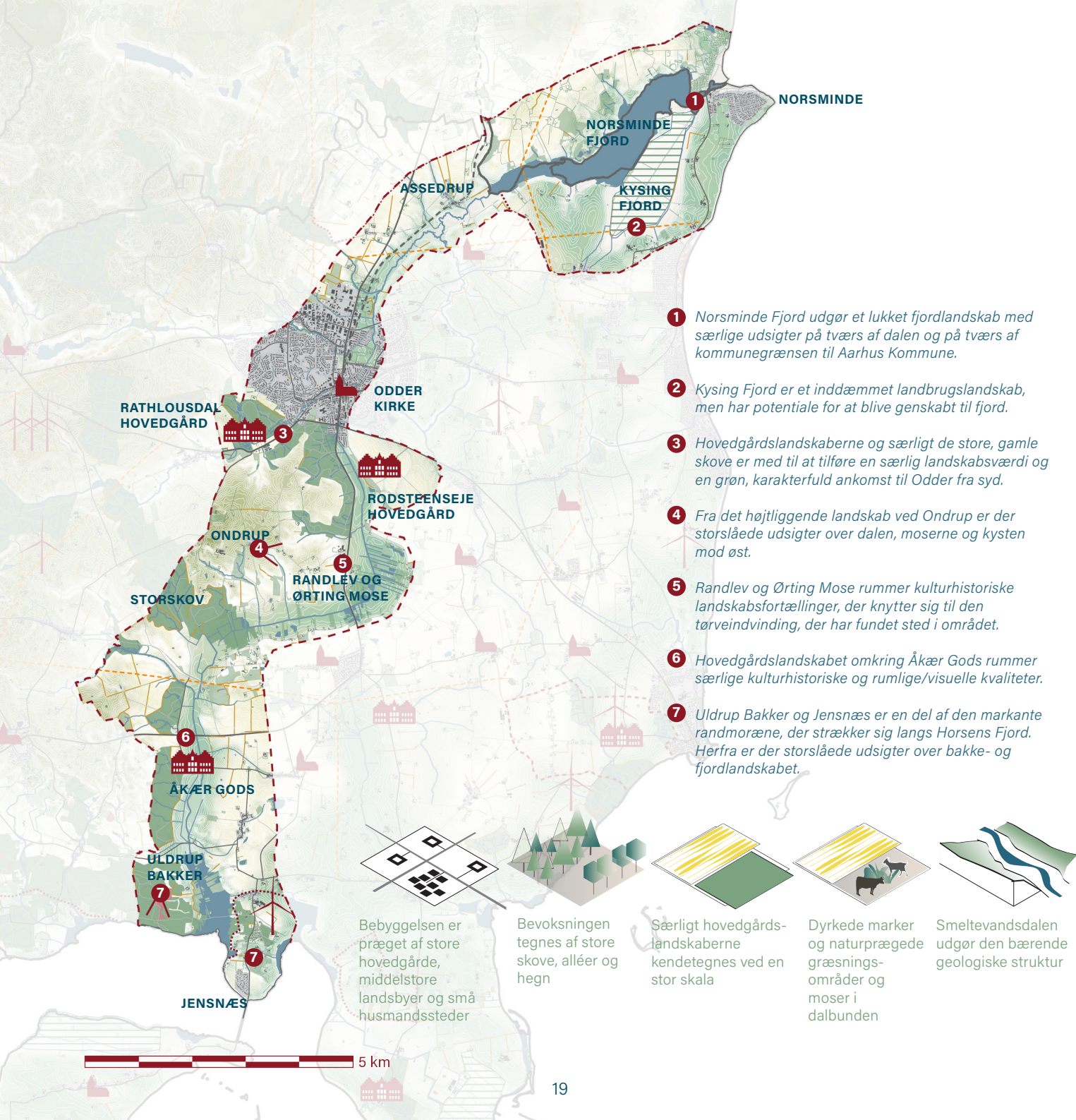
Der bør generelt ikke foretages ændringer, med mindre de er med til at forstærke landskabsoplevelsen. Det er væsentligt, at der fortsat opretholdes udsigtsmuligheder af høj, visuel kvalitet.

*Landskabet er kendetegnet ved den brede dalstruktur, der strækker sig tværs gennem Odder Kommune.
Foto: Randlev Mose*

*Smeltevandsdalen udgør landskabsområdets bærende geologiske struktur.
Dronefoto: Åkær ådal*

NORSMINDE

NORSMINDE
FJORD
KYSING
FJORD

ASSEDROP

RATHLOUSDAL
HOVEDGÅRD

ODDER
KIRKE

RØDSTEENSEJE
HOVEDGÅRD

ONDRUP

RANDEV OG
ØRTING MOSE

STORSKOV

ÅKÆR GODS

ULDRUP
BAKKER

JENSNÆS

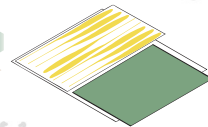
- 1 Norsminde Fjord udgør et lukket fjordlandskab med særlige udsigter på tværs af dalen og på tværs af kommunegrænsen til Aarhus Kommune.
- 2 Kysing Fjord er et inddæmet landbrugslandskab, men har potentiale for at blive genskabt til fjord.
- 3 Hovedgårdslandskaberne og særligt de store, gamle skove er med til at tilføre en særlig landskabsværdi og en grøn, karakterfuld ankomst til Odde fra syd.
- 4 Fra det højtliggende landskab ved Ondrup er der storslåede udsigter over dalen, moserne og kysten mod øst.
- 5 Randlev og Ørting Mose rummer kulturhistoriske landskabsfortællinger, der knytter sig til den tørveindvinding, der har fundet sted i området.
- 6 Hovedgårdslandskabet omkring Åkær Gods rummer særlige kulturhistoriske og rumlige/visuelle kvaliteter.
- 7 Ulstrup Bakker og Jensnæs er en del af den markante randmoræne, der strækker sig langs Horsens Fjord. Herfra er der storslåede udsigter over bakke- og fjordlandskabet.

Begyggelsen er præget af store hovedgårde, middelstore landsbyer og små husmandssteder

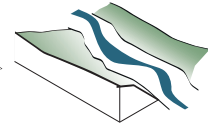
Bevoksningen tegnes af store skove, alléer og hegn

Særligt hovedgårdslandskaberne kendetegnes ved en stor skala

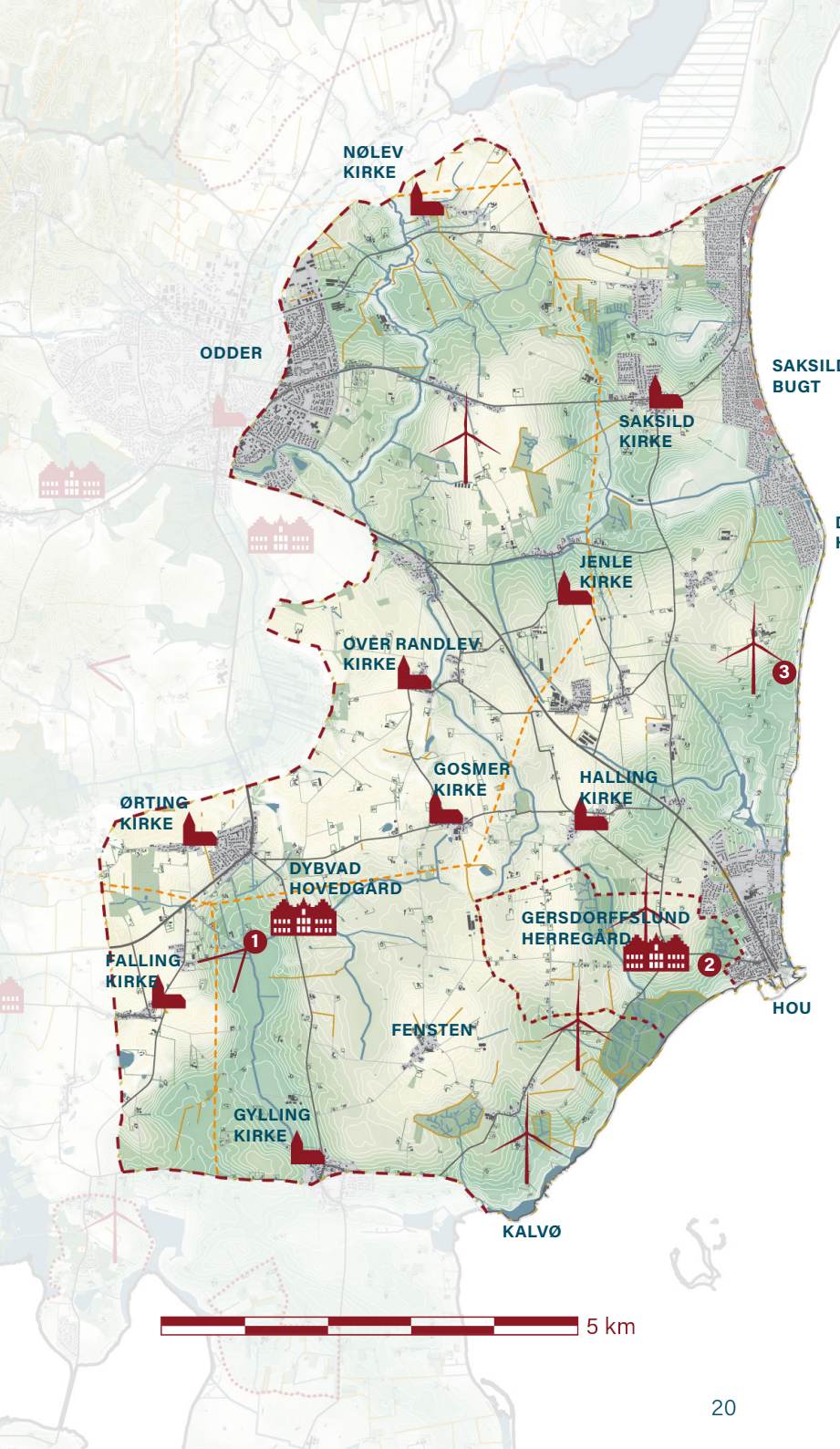

Dyrkede marker og naturprægede græsningsområder og moser i dalbunden

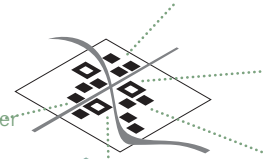
Smeltevandsdalen udgør den bærende geologiske struktur

5 km

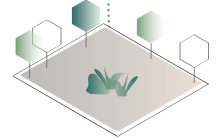

- 1 Områdets mange kirker har stor betydning for den visuelle oplevelse af landskabet. Kirkerne er generelt placeret højt i terrænet, og landskabets åbne karakter har betydning for kirkernes synlighed.
- 2 Gersdorffslund Herregård er én af de mange hovedgårde, der er kendetegnende for egnen, og som tilfører landskabet en særlig kulturhistorisk fortælling.
- 3 På kyststrækningen mellem Saksild og Hou er der særlige visuelle relationer til det åbne kystlandskab.

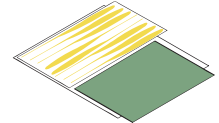
Landsbyerne afspejler udskiftningstidens strukturer

Landskabet har en åben karakter med få spredte bevoxsninger

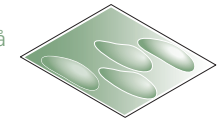
Landskabet har en stor skala

Dyrkede marker præger størstedelen af landskabet

Terrænet er jævnt med små bakker (drumlinbakker)

5 km

Det åbne landbrugslandskab

Området omfatter det landbrugsprægede landskab i den østlige del af kommunen, der afgrænses af Kattegat mod øst. Landskabet omkring Gersdorffslund hovedgård er afgrænset som et delområde.

LANDSKABETS KENDETEGN

Landskabets terræn er kendetegnet ved bløde bakkestrøg, hvor små dale er eroderet ned i terrænet og forstærker terrænets hældninger.

Landskabet er karakteriseret ved et åbent landbrugslandskab med dyrkede marker i stor skala samt få bevoksninger i form af enkelte skovområder og hegnstrukturer. Landskabets strukturer er en tydelig afspejling af stjerneudskiftningen af landsbyerne.

Det åbne landskab og de store, bløde bakker skaber flere steder vide udsigter på tværs af landskabet, hvor kysten ofte indgår i baggrundsbilledet.

Kystlinjen er tegnet af en stejl klintekyst med en smal strandbred. I den nordlige del af området udgøres kystlinjen af et marint forland, hvorfor kysten her er mere flad og bred. Denne del af kyststrækningen er præget af et større sommerhusområde.

LANDSKABETS VÆRDIER

Det er en særlig værdi i området, at landskabet flere steder er præget af udsigter på tværs af landskabet og relationen til kysten og Kattegat.

Det er desuden et særligt kendetegn for området, at flere kirker ligger tæt placeret som tydelige orienteringspunkter i landskabet.

I den sydlige del af området er landskabet kendetegnet ved to hovedgårde, hvor særligt hovedgården Gersdorffslund udgør en særlig landskabelig oplevelsesværdi.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

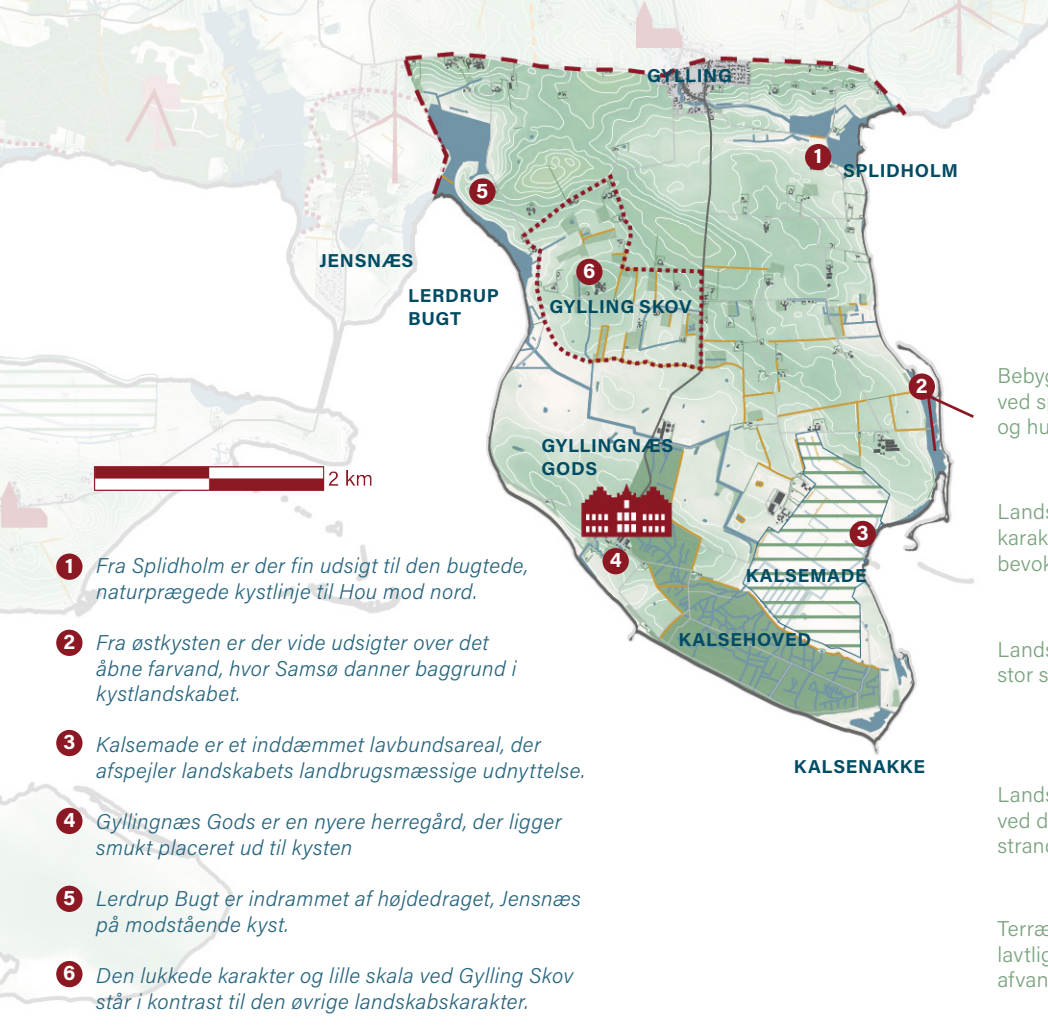
Der bør være særlig opmærksomhed på de mange visuelle relationer, der er på tværs af landskabet og særligt over kystlandskabet mod øst. De mange små bakketoppe i det bølgede terræn har betydning for, at der ofte er stor synlighed ud over landskabet.

Ved Gersdorffslund Hovedgård er det særlig vigtigt at opretholde hovedgårds karakteren som et væsentligt, kulturhistorisk element i landskabet, hvor landskabets store skala og de særlige rumligheder fremstår tydelige. Ændringer i det omkringliggende landskab bør ikke medføre en visuel påvirkning på landskabsoplevelsen.

Landskabet er kendetegnet ved den lange kystlinje mod Kattegat i øst. Kystlinjen er tegnet af en smal sandstrand og stedvis med en stejl klintekyst.

Dronefoto: Kysten ved Hylken Strand

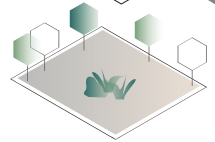

- 1 Fra Splidholm er der fin udsigt til den bugtede, naturprægede kystlinje til Hou mod nord.
- 2 Fra østkysten er der vide udsigter over det åbne farvand, hvor Samsø danner baggrund i kystlandskabet.
- 3 Kalsemade er et inddæmet lavbundsareal, der afspejler landskabets landbrugsmæssige udnyttelse.
- 4 Gyllingnæs Gods er en nyere herregård, der ligger smukt placeret ud til kysten
- 5 Lerdrup Bugt er indrammet af højdedraget, Jensnæs på modstående kyst.
- 6 Den lukkede karakter og lille skala ved Gylling Skov står i kontrast til den øvrige landskabskarakter.

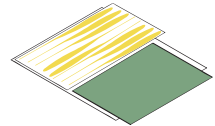
Bebyggelsen kendetegnes ved spredtliggende gårde og husmandssteder

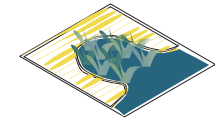
Landskabet har en åben karakter med få spredte bevoksninger

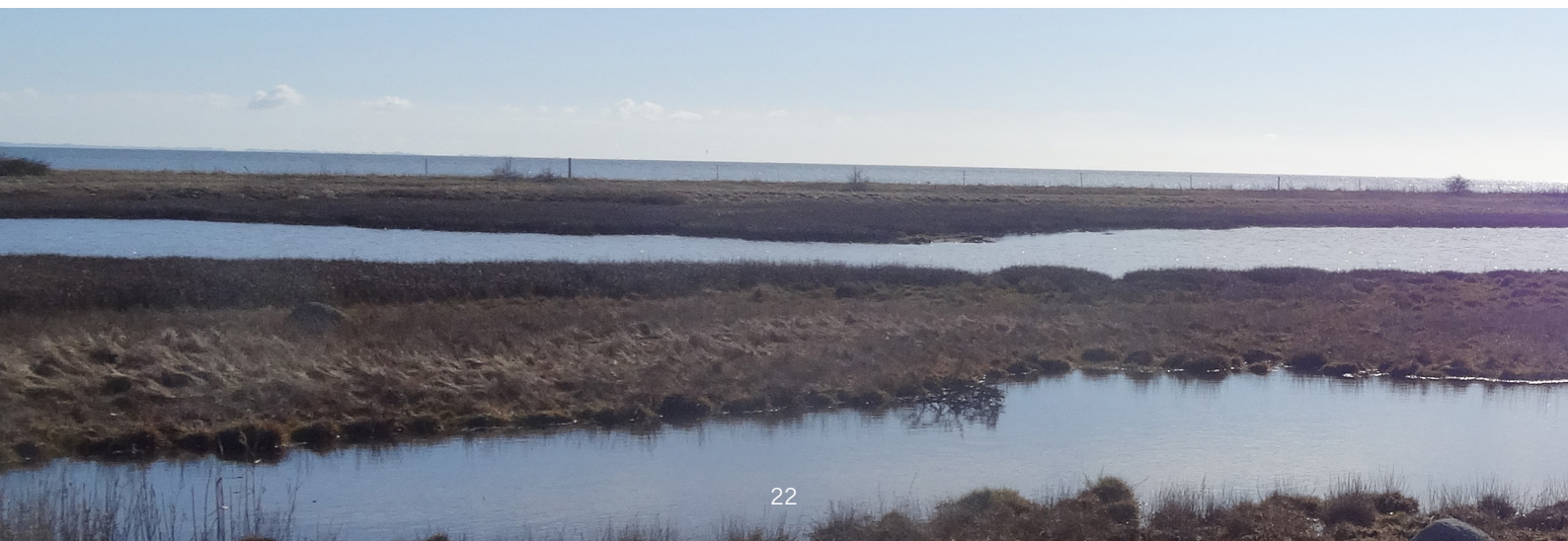
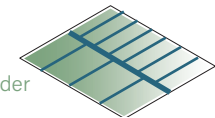
Landskabet har en stor skala

Landskabet kendetegnes ved dyrkede marker og strandenge langs kysterne

Terrænet er fladt og lavtliggende, præget af afvanding af lavbundsområder

Gylling Næs

Landskabet omfatter halvøen Gylling Næs, der ligger i den sydøstlige del af Odder Kommune. Gylling Næs er særligt kendetegnet ved det lavtliggende terræn og de særlige visuelle relationer til det omgivende kystlandskab. Kysten er bugtet og naturpræget, og i store dele af området er der vide udsigter over kystlandskabet.

LANDSKABETS KENDETEGN

Landskabet er kendetegnet ved et fladt og lavtliggende terræn, hvor middelstore og store gårde ligger spredt placeret i det landbrugsdominerede landskab. Markerne er generelt store og brydes af mindre, spredtliggende bevoksninger og læhegn, hvilket giver landskabet en transparent karakter.

På den sydlige del af næsset er landskabet særligt præget af Gyllingnæs Gods og det omkringliggende store skovområde, der strækker sig helt ud til den sydlige kyst.

Alle steder er landskabet terrænmæssigt og/eller visuelt orienteret mod kysterne, hvilket er af væsentlig betydning for landskabets karakter og visuelle udtryk. Kysten er generelt tegnet af en flad og smal kystlinje, og rummer både brede strandegnsarealer, store kystskove og dyrkede marker, der strækker sig helt ned til vandet.

Det omgivende farvand er lavvandet, hvilket er med til at give kystlandskabet et varieret udtryk ved højvande og lavvande.

LANDSKABETS VÆRDIER

I hele området fremstår landskabet med en uforstyrret karakter, der tilfører landskabet en særlig kvalitet. Særligt relationen til de omkringliggende kyster på halvøen er af stor visuel betydning for landskabsoplevelsen. De visuelle sammenhænge til de omkringliggende kyster og øer indrammer det uforstyrrede kystlandskab og tilfører varierede, visuelle oplevelser.

På den sydlige del af næsset er oplevelsen af et uforstyrret og afsondret landskab særligt fremtrædende.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Inden for hele landskabsområdet er det væsentligt at opretholde landskabets relationer til kysten, herunder de særlige udsigtsmuligheder.

Det er ligeledes væsentligt at værne om den uforstyrrede karakter, der er helt særlig for området.

*I hele området er der særlige visuelle relationer til kysten og det omgivende farvand. Dette er med til at skabe en særlig visuel kvalitet, der er væsentlig at værne om. Landskabets uforstyrrede karakter er med til at tilføre en særlig kvalitet til landskabet.
Foto: Udsigt over strandengene på den østvendte kyststrækning*

Sondrup Bakker

Landskabsområdet ligger i den sydvestlige del af Odder Kommune, og områdets afgrænsning er fastlagt ved landskabets geologiske strukturer som del af en større, markant randmoræne.

LANDSKABETS KENDETEGN

Landskabet er alle steder kendetegnet ved et højtliggende og småbakked terræn i form af tætliggende, parallelle bakker og tværgående erosionsdale, der skærer sig gennem terrænet. Store dele af landskabet er klædt af store plantager, hvor imellem der dannes flere små landskabsrum med dyrkede marker.

Det småbakkede terræn og den tætte bevoksningsstruktur giver landskabet en lille skala og en lukket karakter med mange rumlige og visuelle overgange mellem de lukkede skove og de mange små lysninger. Enkelte steder på landskabets højdepunkter åbner landskabet sig op og giver mulighed for lange, visuelle sammenhænge på tværs af landskabsområdet og ud over det åbne fjordlandskab mod syd.

LANDSKABETS VÆRDIER

Det markante terræn og de mange kontrastfyldte landskabsrum, der dannes af skovbrynene, tilfører landskabet en særlig oplevelsesværdi og giver landskabet en unik karakter.

Skovene har betydning for, at landskabet opleves lukket og intimt,

mens der enkelte steder er mulighed for vidtrækkende og storslåede udsigter over landskabet og til kysten mod syd. Denne veksling mellem lukkede rum og åbne vidder tilfører landskabet en særlig visuel kvalitet.

Landskabet opleves i høj grad uforstyrret, hvilket er særligt for området og tilfører en ekstra kvalitet til landskabsoplevelsen.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Det er væsentligt at opretholde landskabets bærende karakter i form af skovene og skovbrynenes rumlige afgrænsninger af små, karakterfulde landskabsrum, hvor det bakkede terræn fremstår særlig tydeligt og karakterskabende for landskabet.

Der bør værnes særligt om landskabets uforstyrrede karakter. Bebyggelse og anlæg bør nænsomt indpasses i landskabets strukturer, herunder terrænet og bevoksningsstrukturen.

Ved Sondrup Strand er det væsentligt at værne om den særlige relation til kystlandskabet samt kulturmiljøet omkring det lille fiskerleje.

Landskabet er kendetegnet ved det markante, bakkede terræn og de mange små landskabsrum, der dannes af plantagens lange skovbryn.

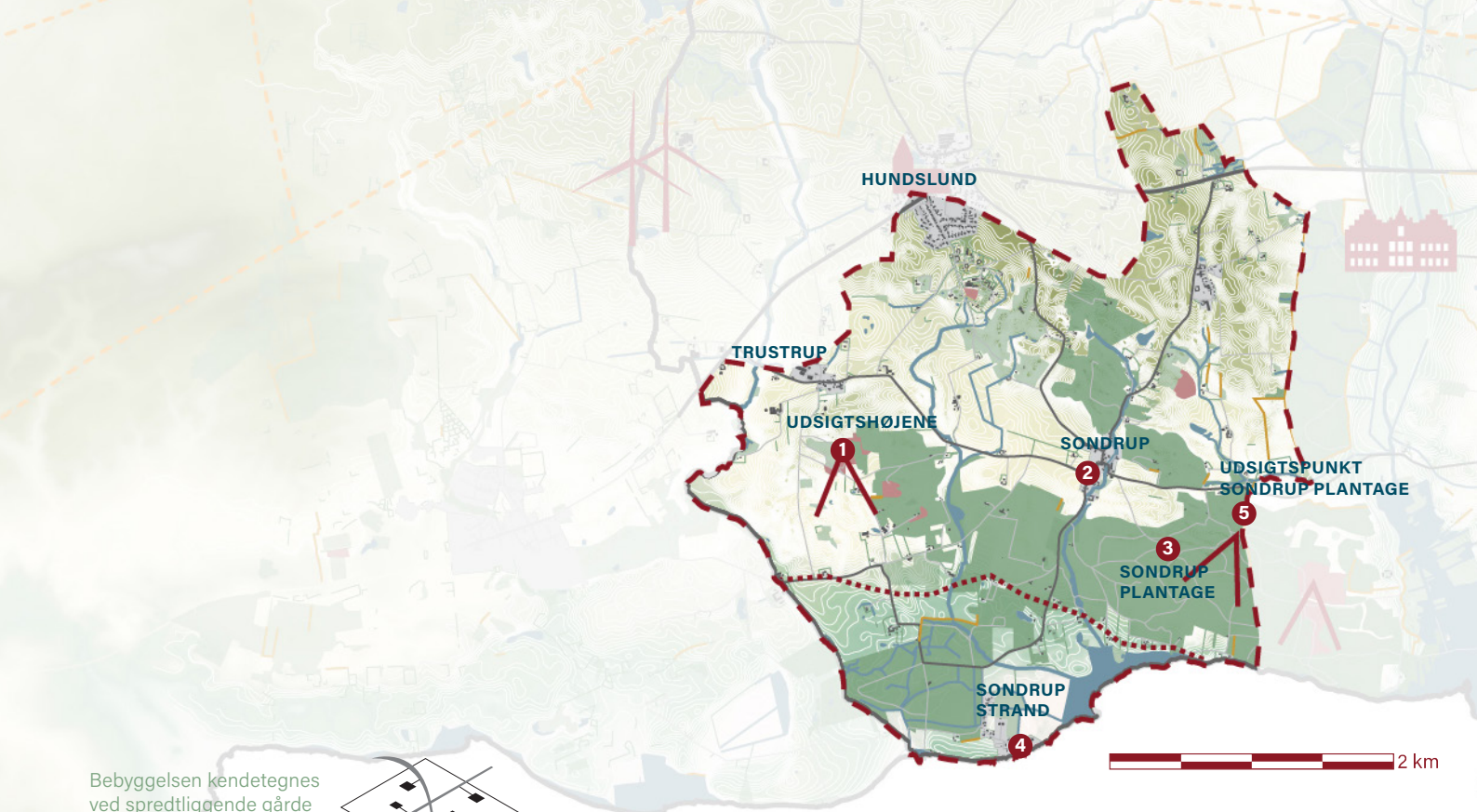
Foto: Landskabet øst for Sondrup

Plantagerne har betydning for, at landskabet oftest fremstår lukket, men stedvis er der mulighed for vidtrækkende udsigter.

Foto: Udsigt fra Udsigtshøjene syd for Trustrup

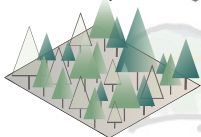

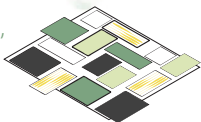
Bebyggelsen kendetegnes ved spredtliggende gårde og husmandssteder

Store dele af landskabet er tæt bevokset med plantager

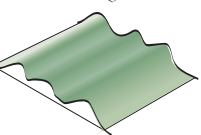
Landskabet har en lille skala, afspejlet i størrelsen på bebyggelse og marker

Imellem plantagerne er der dyrket landbrugslandskab.

Landskabet er småbakked randmoræne med store terrænforskelle.

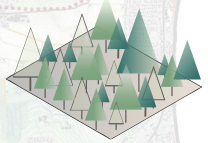
- 1 Fra det bakkede landskab, udsigtshøjene syd for Trustrup, åbner landskabet sig op og giver muligheder for storslåede udsigter over det bakkede landskab, der strækker sig hen over skovene og ud over kystlandskabet mod syd.
- 2 Landsbyen Søndrup er fint indpasset i landskabet og underlægger sig det bakkede terræn. Landsbyen ligger i det åbne bakkelandskab, rumligt afgrænset af de lange, omgivende skovbryn.
- 3 Søndrup Plantage dækker store dele af det bakkede landskab og er med til at fortælle landskabets kulturhistorie i form af opdyrking af hedelandskabet, der oprindeligt har præget landskabet. Plantagen byder på fine vandreruter i det bakkede landskab.
- 4 Søndrup Strand er et lille fiskerleje, der er opstået på baggrund af de gode muligheder for ålefiskeri i fjorden. Færgen til Alrø har oprindeligt haft afgang herfra. Landskabet omkring Søndrup Strand afviger fra det øvrige landskab ved det jævne terræn.
- 5 Udsigtspunkt ud over kystlandskabet fra Søndrup Plantage.

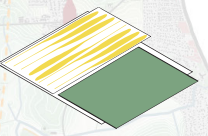
Bebyggelsen kendetegnes ved store og små landsbyer samt spredtliggende gårde og husmandssteder

Store dele af landskabet er tæt bevokset med fredskov

Landskabet har en store skala, hvilket er afspejlet i størrelsen på bebyggelse, marker og rumligheder

Imellem skovene er der dyrkede marker og afgrænsede enge i dalene.

Landskabet har et storbakket terræn.

- 1 I den nordlige del af området adskiller landskabet sig ved at være et småbakked randmorænelandskab, hvor terrænet udgør en særlig fortælling om landskabets geologiske oprindelse.
- 2 I landskabet nordvest for Odder er der vide udsigter over landskabet mod øst, hvor kysten indgår som en del af baggrundsbilledet.
- 3 Stampemølle Bæk er en markant erosionsdal og et sammenhængende landskabstræk mellem Torrild og Odder.
- 4 Det storbakkede landskab har betydning for, at der flere steder er vidtrækkende udsigter på tværs af landskabet. De mange store skove i området er en væsentlig del af landskabets karakter og danner karakterfulde, afgrænsede landskabsrum.
- 5 Odder Å strækker sig ind i området ved Fillerup og tilfører landskabet en særlig visuel kvalitet.

5 km

Det bakkede skov- og landbrugslandskab

Området omfatter det storbakkede morænelandskab i den nordvestlige del af Odder kommune. I den nordøstlige del af området er den markante randmoræne, Bjergene, afgrænset som et delområde, idet landskabet adskiller sig karaktærmæssigt fra resten af området.

LANDSKABETS KENDETEGN

Landskabet er kendetegnet ved et højtliggende, storbakket terræn, der præges af flere større og mindre erosionsdale med en øst-vestlig orientering. Dalene har generelt jævnt skrånede dalsider, der forstærker oplevelsen af et storbakket terræn. Særlig markant er dalen omkring Stampemølle Bæk.

Landskabet opleves generelt som et transparent landbrugslandskab i stor skala, hvor store og middelstore skovområder danner flere afgrænsede rumligheder i landskabet. De lange, gamle skovbryn optræder således ofte som en baggrundskulisse i landskabet.

Det bakkede terræn har betydning for, at der generelt er mulighed for udsigt på tværs af landskabet inden for de afgrænsede landskabsrum. I den nordøstlige del af området er der ligeledes udsigt over kysten mod øst.

LANDSKABETS VÆRDIER

Landskabets værdier knytter sig især til de mange skove og dalstrukturer, der på forskellig vis har betydning for landskabets rumlige og visuelle karakter og oplevelser.

De lange og gamle skovbryn er ofte meget karakterfulde og tilføjer landskabet en betydelig tidsdybde og et kulturhistorisk perspektiv.

I den nordlige del af området er det småbakkede randmorænelandskab, Bjergene, med til at tilføje en særlig oplevelsesrig fortælling om landskabets tilblivelse.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

For at opretholde eller styrke landskabets karakter er det væsentligt at fastholde landskabets middel til store skala, hvor store, dyrkede markflader danner kontrast til de store, rumskabende skove.

I delområdet, Bjergene, bør der være særligt fokus på at opretholde karakteren af den markante randmoræne, så landskabets særlige geologi fortsat kan erkendes som en bærende struktur i området.

Der bør være opmærksomhed på at fastholde eller styrke de særlige visuelle relationer på tværs af landskabet. Særligt i den nordlige del af området er det væsentligt at værne om de særlige udsigtsmuligheder omkring erosionsdalene samt udsigten til kysten.

*Landskabet er kendetegnet ved et storbakket terræn, hvor de store skove indgår som rumskabende elementer. Terrænet giver mulighed for lange kig ud over landskabet, der flere steder strækker sig hen over skovene.
Foto: Udsigt mod vest fra Lundhof Skov*

Alrø

Landskabsområdet omfatter øen Alrø, i den sydlige del af Odder Kommune. Alrø ligger i den østlige del af Horsens Fjord, inden fjorden udmunder i Kattegat. Øen ligger således i fjordlandskabet midt imellem Horsens og Odder Kommuners kyster mod nord og den østlige del af Hedensted Kommune mod syd.

LANDSKABETS KENDETEGN

Landskabet er alle steder præget af fornemmelsen af at være på en lille ø, hvor nærheden til kysten og de særlige udsigter over det omgivende fjordlandskab styrker ø-oplevelsen. Det er tydeligt, at øen ligger i et lavvandet farvand, og de små ø-tipper, der stikker op af vandet, tilføjer fjordlandskabet en særlig oplevelse.

Landskabet er kendetegnet ved et fladt og lavtliggende terræn, der stiger let mod midten af øen, hvor landsbyen og kirken er placeret på øens højeste punkt. Fra landsbyen er landskabet alle steder orienteret mod de omgivende kyster.

Landskabets strukturer tegner et enkelt mønster med tydelig afsæt i udskiftningstiden. Markerne fordeler sig taktfast mellem landsbyens gårde, der ligger tæt placeret langs det lige vejforløb midt på øen, hvorfra de strækker sig helt ud til kysten. Alrø By fremstår med en intakt bebyggelsesstruktur og udgør et særligt kulturmiljø.

Den nordlige del af øen er hævet havbund, der er inddæmmet og opdyket. Oprindeligt har dette område stedvis været oversvømmet, hvorved øen har været delt i to.

LANDSKABETS VÆRDIER

Den tydelige relation til det omgivende fjordlandskab og de vide udsigter på tværs af vandet til de modstående kyster, tilføjer landskabet en særlig visuel kvalitet. Kvaliteten af de visuelle oplevelsesmuligheder er forstærket af, at landskabet opleves uden forstyrrelser fra tekniske anlæg.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

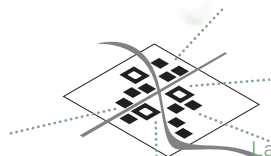
Landskabets bærende karakter, som har afsæt i udskiftningstidens strukturer, vurderes generelt at være sårbar over for ændringer.

I den del af landskabet, der er vurderet særligt karakteristisk og hvor udskiftningsstrukturerne fremstår særlig tydelige, bør der være særligt fokus på at bevare eller fremhæve landskabets kulturbetingede strukturer og elementer, herunder veje, markskel, læhegn og diger.

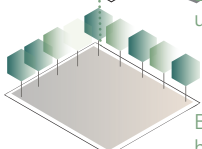
I den nordlige del af området, der er kendetegnet ved et lavtliggende terræn, bør der arbejdes for at forbedre landskabets geologisk betingede karaktertræk i form af naturligt lavbundsområde af hævet havbund.

*Landskabet på Alrø er præget af det særlige fjordlandskab, der omgiver hele øen, og som tilføjer landskabet en særlig visuel kvalitet.
Foto: Udsigt fra Egehoved på øens sydspids*

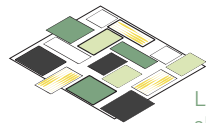

Landskabet afspejler
udskiftningstidens strukturer

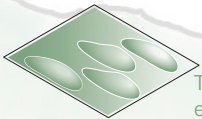
Beplantningen udgøres af brudte
hegn og små bevoksninger

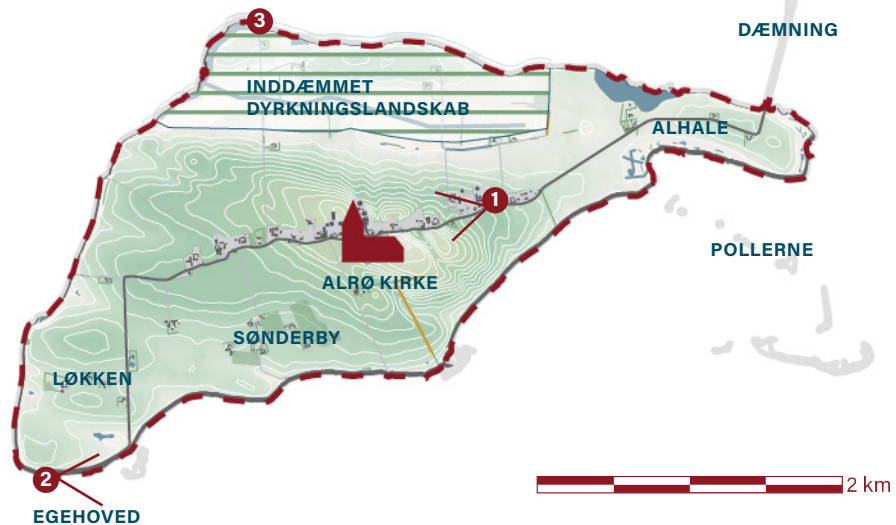
Landskabet har en lille
skala med små bygninger
og marker

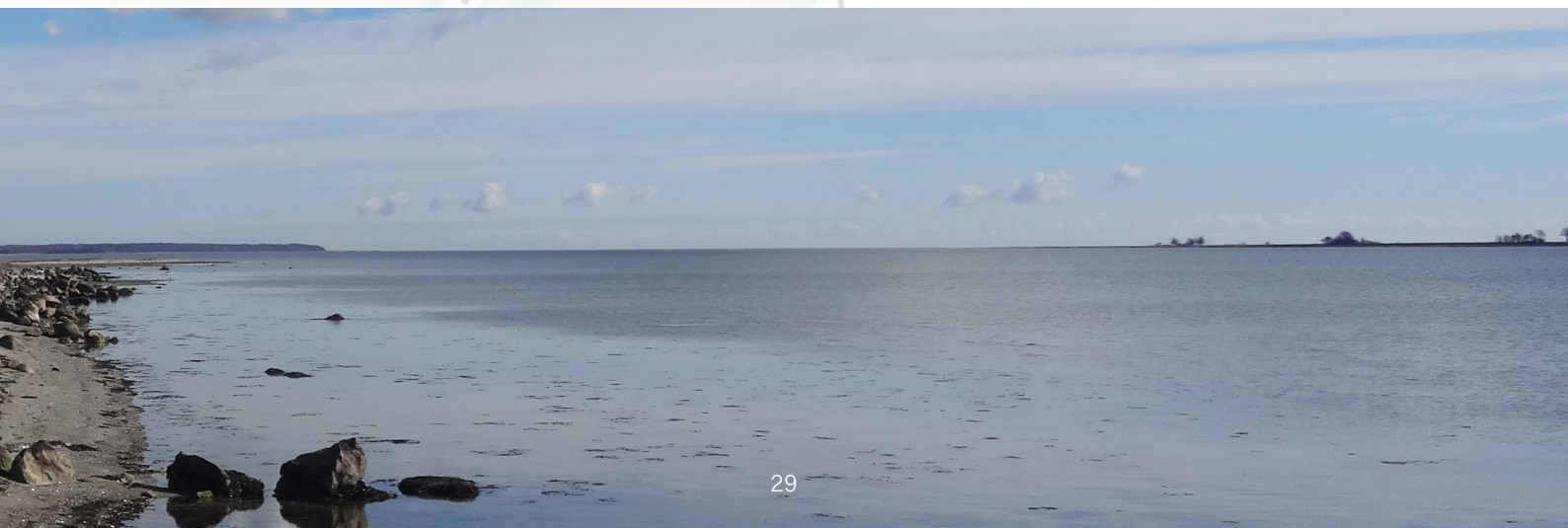
Dyrkede marker præger
størstedelen af landskabet

Terrænet er kendetegnet ved
et lavt terræn med langstrakte
bakker

- 1 Alrø By har en karakteristisk placering langs øens højedrag. Landsbybebyggelsen udgør et velbevaret kulturminde, og de omkringliggende markstrukturer afspejler landsbyens udskiftning.
- 2 Fra øens sydlige spids er der en cykelfærge til Hjarnø, der giver mulighed for at udforske øhavet.
- 3 På nordsiden af øen var der oprindeligt færgedrift mellem Alrø og Sondrup Strand, indtil øen blev landfast med en dæmning.

Tunø

Tunø er afgrænset som ét landskabsområde. Øen ligger i Kattegat, ca. 8 km fra fastlandet mod vest og ca. 4 km fra Samsø mod øst. Nord for Tunø er Aarhus Bugt med blandt andet Aarhus bylandskab, Mols Bjerge og Helgenæs i baggrunden. Syd for Tunø er det åbne farvand ud mod Lillebælt, hvor Endelave ligger i horisonten.

LANDSKABETS KENDETEGN

Tunø har en karakteristisk, todelt, geologisk struktur, hvor to markante bakkestrukturer er delt på midten af et lavtliggende område, dannet ved hævet havbund. De to bakke drag er kendetegnet ved dyrket landbrugslandskab med åbne og stejle kystskrænter, mens det lavtliggende område er naturområde med mose og tæt skov, der strækker sig helt ud til kysten mod nord.

Landskabets strukturer tegner et enkelt mønster med afsæt i udskiftningen, hvor markfelterne ofte er placeret vinkelret mellem vejene og kystlinjen.

Især det bakkede terræn og den åbne karakter på bakkerne har betydning for, at der på store dele af øen er visuelle relationer til det omgivende kystlandskab, og en tydelig ø-fornemmelse. Det bevoksede mose- og skovlandskab imellem bakkerne, skaber en rumlig og visuel kontrast til bakkernes åbne landbrugslandskab.

LANDSKABETS VÆRDIER

Den tydelige relation til kysten og de vide udsigter over det

omgivende, åbne farvand tilfører landskabet en særlig visuel kvalitet, der forstærkes af, at der på øen ikke er tekniske anlæg eller trafik til at skabe visuelle påvirkninger af landskabet.

Landskabets geologiske strukturer tilfører landskabet en særligt kvalitet, der både relaterer sig til fortællingen om den geologiske dannelse, de markante og stejle kystskrænter og den todelt bakkestruktur, der har givet øen sit navn.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

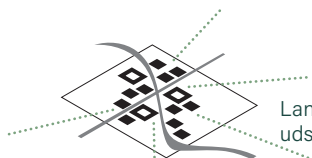
Der bør generelt ikke ske ændringer i landskabet, der ændrer væsentligt på landskabets karakter og oplevelsesværdi.

I det dyrkningsprægede landskab bør der særligt værnes om landskabets åbne karakter og den tydelige reference til udskiftningstiden. Den åbne karakter er med til at fremhæve landskabets geologiske strukturer.

I mose- og skovlandskabet er det væsentligt at fastholde landskabets naturprægede og lukkede karakter, der er med til at tydeliggøre fortællingen om øens todelt, geologiske struktur.

*Landskabet på Tunø er alle steder præget af udsigterne til det omgivende kystlandskab, der giver landskabet en særlig oplevelsesværdi.
Foto: Udsigt over Tunøs nordvendte kyst, med Samsø i baggrunden.*

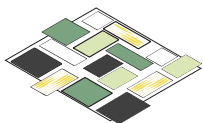

Landskabet afspejler
udskiftningstidens strukturer

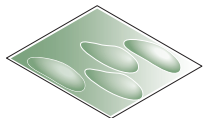
Bepantningen udgøres af brudte
hegn og tæt skovbevoksning

Landskabet har en lille
skala med små bygninger
og marker

Dyrkede marker præger
store dele af landskabet

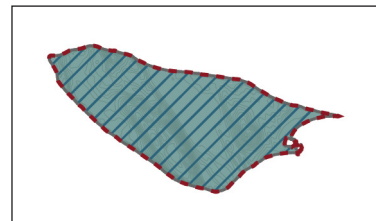
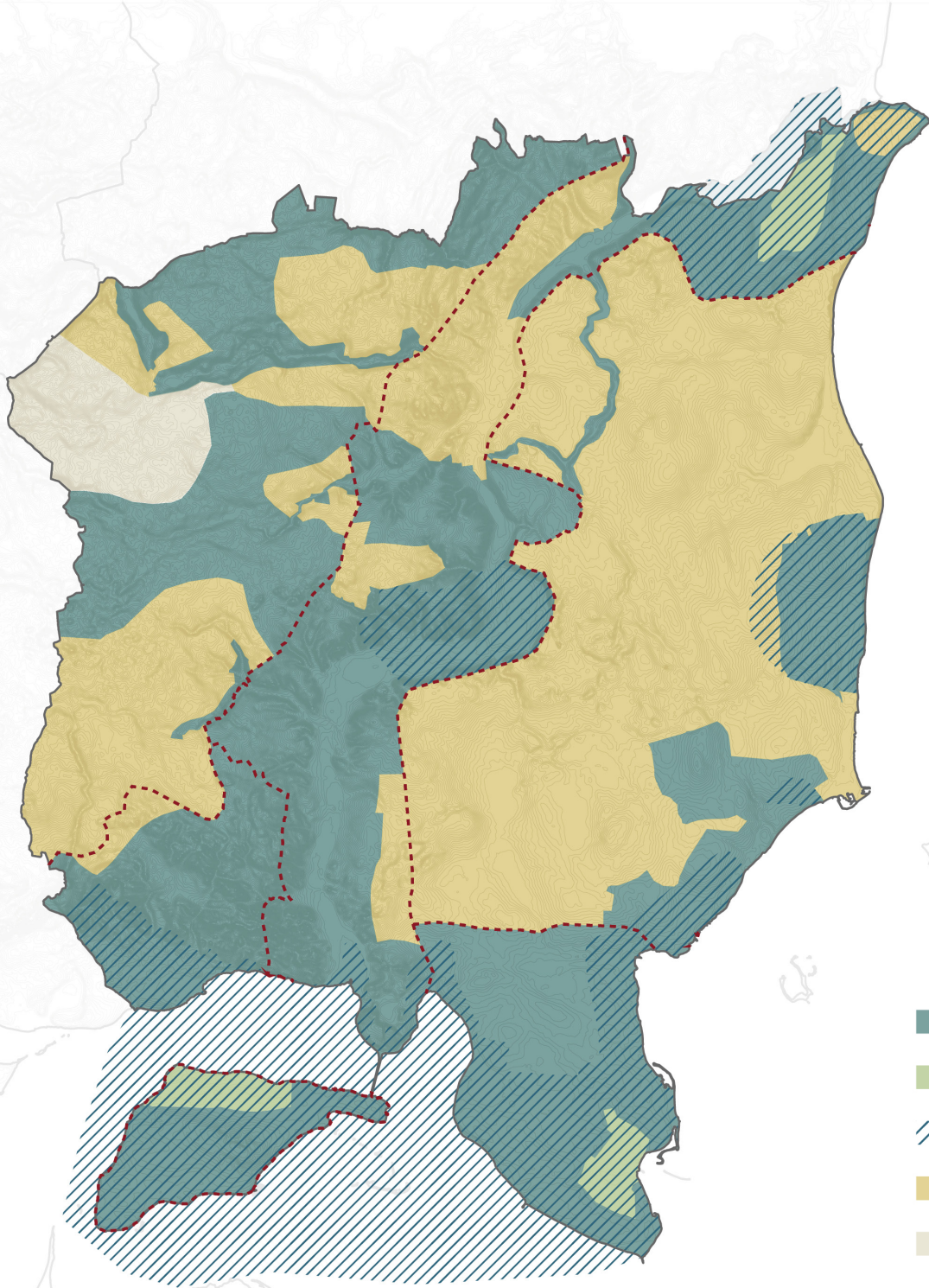
Terrænet er kendetegnet ved et
lavt terræn med langstrakte
bakker (drumlinbakker), der
udgør øens to højdedrag

2 km

- 1** Den stejle kystskrænt mod sydvest er et særligt kendetegn ved øen, der opleves ved ankomsten med færgen fra fastlandet.
- 2** Tunø Kirke fremstår som et særligt visuelt pejlemærke i landskabet og er kendetegnet ved, at der i kirketårnet også er indrettet et fyr.
- 3** De to bakketoppe på øen deler geologisk set øen i to og afspejler landskabets geologiske struktur som isoverskredet bundmoræne. De langstrakte bakker (drumlinbakker) angiver isens retning.

- Beskytte
- Beskytte / forbedre
- Beskytte - udsigtsmuligheder
- Vedligeholde
- Ændre

Strategi for forvaltning af landskabet

Med afsæt i analysen af landskabets karakter er der formuleret en række strategiske målsætninger, som har til hensigt at beskytte eller styrke de elementer, strukturer samt rumlige og visuelle forhold, der tilsammen giver landskabet karakter.

ET GRUNDLAG FOR GODE LANDSKABSBESLUTNINGER

Landskabsanalysen giver et godt grundlag for at kunne planlægge og forvalte landskabet med udgangspunkt i den karakter, landskabet har i dag.

Med afsæt i analysen af landskabet er der således formuleret en række målsætninger for den strategiske udvikling af landskabet med afsæt i de syv forskellige karakterområder. De strategiske mål giver mulighed for at arbejde konstruktivt med landskabets karakter, så landskabets særlige værdier beskyttes for eftertiden. Samtidig giver det også et godt grundlag for at skabe ændringer i landskabet, hvis den nuværende karakter fremstår svag eller er sløret af store ændringer i landskabets strukturer.

HVILKE DELE AF LANDSKABET SKAL BESKYTTES?

De landskaber, som vurderes at rumme særlige landskabsværdier, og hvor landskabets karakter fremstår særlig tydelig, bør beskyttes. Det gælder eksempelvis landskabet omkring Randlev Mose, hvor landskabskarakteren fremstår særlig tydelig, både hvad angår de geologiske strukturer som smeltevandsdal samt de kulturbetingede strukturer som indvinding af tørv og den heraf afledte bosætning for daglejerne i mosen. Samtidig rummer landskabet særlige kvaliteter, der knytter sig til fraværet af tekniske anlæg, ligesom der er særligt oplevelsesrige udsigter både på tværs af dalen og ud over det omkringliggende landskab.

En **beskyttelsesmålsætning** er et udtryk for, at der inden for dette landskab ikke bør ske ændringer eller tiltag, der svækker eller slører landskabets bærende karaktertræk. Der kan samtidig ske tiltag til **forbedring** af landskabskarakteren, hvis landskabets tilstand vurderes at være dårlig.

Også de kystnære landskaber, hvorfra der er særlige visuelle relationer til Kattegat eller til Horsens Fjord, rummer særlige landskabelige kvaliteter, som bør beskyttes. Det gælder for hele det fjordrelaterede landskab i den sydlige del af Odder kommune, ligesom det gælder for de dele af den østvendte kyst, der ikke er påvirket af bebyggelse.

I et landskab, der har fået en **vedligeholdelsesmålsætning** bør ændringer eller udvikling i landskabet så vidt muligt tage udgangspunkt i landskabets nuværende karakter. Hvis landskabets karakter fremstår **svag**, kan der ske tiltag til **forbedring eller ændring** af landskabet.

HVAD SKAL VEDLIGHOLDES?

Store dele af landskabet bør vedligeholdes, så landskabets bærende karaktertræk i videst muligt omfang fastholdes. Det gælder for de landskaber, hvor landskabskarakteren fremstår tydelig, men hvor landskabet ikke rummer særlige, stedbundne landskabsværdier, der gør det beskyttelsesværdigt. Dette gør sig gældende for store dele af det landskab, der dyrkes landbrugsmæssigt. Det er her muligt at indpasse nye elementer i landskabet, men disse bør så vidt muligt indpasse sig landskabets bærende karakter.

Der skal dog være opmærksomhed på, at der inden for disse landskaber kan være særlige udsigtsforhold, der bør værnes om, og der bør således ikke ske ændringer i landskabet, der slører disse udsigter.

HVAD BETYDER DET AT LANDSKABET SKAL ÆNDRES?

I enkelte tilfælde vurderes landskabets karakter at være sløret så meget af udviklingen, at det er svært at definere landskabets bærende karaktertræk. Dette gælder eksempelvis i de dele af landskabet, hvor der er sket store strukturelle ændringer som følge af eksempelvis byudvikling, infrastrukturanlæg, store energianlæg,

Relationen til kystlandskabet er et af Odder Kommunes helt særlige landskabskvaliteter.

Dronefoto: Udsigt fra Sondrup Bakker mod sydvest

råstofudgravninger eller lignende, som har ændret landskabets karakter i en sådan grad, at de oprindelige strukturer og elementer ikke længere fremstår tydelige i landskabet. I disse områder bør der arbejdes for at forbedre landskabskarakteren eller skabe ændringer i landskabet, der tilfører landskabet en ny karakter.

IMPLEMENTERING I KOMMUNENS PLANLÆGNING

Landskabsanalysen danner grundlag for kommunens udpegning af de dele af landskabet, der skal indgå i kommuneplanen som *bevaringsværdige landskaber*.

Med udgangspunkt i analysen udpeges alle de områder, der har fået en beskyttelsesmålsætning, som bevaringsværdige landskaber.

Ligeledes vil analysen danne grundlag for, at der i kommuneplanen udpeges *større sammenhængende landskaber*.

I Odder Kommune er det særligt kysterne langs Horsens Fjord, kysten mod Kattegat i Øst samt fjordlandskabet omkring

Norsminde Fjord, som danner grundlag for udpegningen af de større sammenhængende landskaber.

Landskabsanalysen giver mulighed for, at Odder Kommune kan udarbejde specifikke retningslinjer for kommunens landskab, der tager udgangspunkt i landskabskarakteren for hvert af de syv karakterområder. Samtidig udgør landskabsanalysen et grundlag for forvaltning af det åbne land med anbefalinger til, hvorledes det sikres, at der ikke går på kompromis med landskabets karakter og særlige værdier, når der foretages ændringer i det åbne lands landskaber.

LANDSKABET ER UNDER KONSTANT PRES

Størstedelen af de ændringer, der sker i landskabet er menneskeskabte med afsæt i vores kontinuerlige brug og udnyttelse af landskabets ressourcer.

Mange års intensiv landbrugsdrift har sat sine spor og har ændret landskabsbilledet markant gennem tiderne. Områder, der tidligere

var dækket af vand, er blev afvandet og opdyrket, heder er blevet tilplantet, og terrænet er blevet udjævnet for at lette landbrugsdriften, eller er sløret af byudvikling. Landbrugsdriften udvikles og bliver større og større med nedlæggelse af hegn og diger til følge, til fordel for større marker. Dette er med til at sløre landskabets kulturbetingede strukturer og kulturhistoriske spor.

Byerne oplever en markant tilflytning fra det åbne land, hvilket har medført enorm vækst i mange af vores byer. Ofte uden opmærksomhed på, hvordan byudviklingen kan være med til at skabe en kobling til det åbne land. Der er de senere år kommet øget fokus på, hvordan denne kobling kan styrkes, og hvordan landskabet i det åbne land i højere grad kan indtænkes som et væsentligt potentiale for at styrke de rekreative kvaliteter i byerne.

Klimaforandringerne har været med til at sætte fokus på, at de menneskeskabte ændringer har store konsekvenser for vores landskaber. Derfor er der også kommet større fokus på at imødekomme nogle af disse forandringer, blandt andet ved at

nedbringe monokulturen med en styrket biodiversitet, øgede skovarealer og sammenhængende biologiske strukturer.

Klimaforandringerne har også medført et øget fokus på bæredygtige energiløsninger til nedbringelse af CO₂-udslippet. Dette betyder, at landskabet nu også i højere grad skal kunne rumme store energianlæg såsom vindmøller og solcelleanlæg, og tendensen er, at disse anlæg hele tiden bliver større. Det er således væsentligt, at landskabet er rustet til at indpasse disse anlæg, men at vi samtidig sikrer, at det ikke sker på bekostning af de særligt værdifulde landskaber.

Man kan således på mange måder sige, at vi står i en brydningstid, hvor det er væsentligt, at vi tager stilling til, hvordan vi imødekommer de uundgåelige forandringer - hvad vi kan gå på kompromis med, og hvor der *ikke* skal gås på kompromis,

Hvordan ønsker vi, at vores landskab skal se ud i fremtiden?

